

ENGLESKI JEZIK

Fakultativna nastava

III RAZRED – A 2.1

1 čas sedmično – 35 časova godišnje

GLAVNE ODLIKE

Programski sadržaji su koncipirani za učenike koji počinju učiti engleski jezik u srednjoškolskoj fazi svog obrazovanja. Omogućavaju učenicima da dostignu nivo na kom će koristiti i razumjeti engleski jezik u nizu stvarnih i praktičnih životnih situacija.

Glavne odlike ovog programa su:

- Prezentiranje niza varijacija engleskog jezika kao jezika međunarodnog komuniciranja
- Jezički sadržaji neophodni za jednostavnu i istovremeno uspješnu komunikaciju
- Pristup nastavi koja u centru pažnje ima učenike kao aktivne sudionike
- Autentični usmeni i pismeni materijali sa pažljivom gradacijom postavljenih zadataka i tekstova u skladu sa nivoom napredovanja učenika
- Učenje u ambijentu međunarodnog okruženja i razvijanje duha tolerancije, humanizna i etičkih principa
- Sistematično i pažljivo utvrđivanje gradiva
- Kompatibilnost sa brojnim video i kompjuterski dizajniranim kursevima na ovom nivou u svrhu konsolidacije i proširivanja gradiva

CILJEVI I ZADACI

Edukativni ciljevi

U nastavi engleskog treba težiti potpunom dostizanju nivoa A2.1 Zajedničkog evropskog okvira za jezike - CEFR. Osnovni edukativni ciljevi ovog programa su u domenu strategija i jezičkih vještina koje doprinose što uspješnijem procesu učenja, kako slijedi:

- Ohrabrivati pozitivan stav prema učenju jezika
- Pomoći učeniku da izvršava niz jednostavnih komunikativnih zadataka od samog početka nastave
- Podizati učeničko samopouzdanje u komunikativnim situacijama na motivirajući način
- Poticati upotrebu engleskog jezika kao sredstva međunarodnog komuniciranja
- Uspostaviti solidnu leksičku osnovu i brojne jezičke strukture i funkcije

- Omogućiti učenicima da se privikavaju na novostečene jezičke kompetencije u skladu sa svojim posebnim ličnim potrebama
- Obezbjediti niz optimiziranih aktivnosti za rad na usvajanju jezičkih struktura kroz spontana i slobodna vježbanja te razvijati strategije efikasnog učenja engleskog jezika
- Koristiti realistične komunikativne zadatke kao sredstvo ocjenjivanja napredovanja učenika i prezentirati koliko su napredovali
- Obezbjediti raznolike i stimulatívne sadržaje koji će integrirati učenička lična osjećanja i iskustvo u procesu učenja i uz ugodnu atmosferu u radu omogućiti svakom učeniku da napreduje u skladu sa svojim nivoom, mogućnostima i interesom
- Ohrabrivati učenike da preuzimaju odgovornost za ono što trebaju naučiti i primijeniti u praksi

Komunikativni zadaci

Komunikativni zadaci koje će učenici moći obavljati predstavljaju ključne jezičke vještine koje učenici demonstriraju u nizu ciljnih situacija. Učenik:

- Zna opisati sebe - vlastito porijeklo, obrazovanje, porodicu i druge ljude. Ponavljanje i proširivanje riječi i izraza za predstavljanje i opis porodice i prijatelja, razgovaranje o problemima mladih u savremenom svijetu
- Slobodno vrijeme i kako ga provodimo - ponavljanje i proširivanje rječnika vezanog uz slobodno vrijeme, razgovaranje o televizijskom programu, odlasku u kino, vrstama filmova, slušanju muzike, vrstama muzike, sportovima
- Doživljaji - pričanje o vlastitim doživljajima i različitim događajima
- Zanimanja – navesti najčešća zanimanja i opisati ih.
- Zemlje engleskoga govornog područja - obrada tema vezanih uz kulturu i civilizaciju zemalja engleskoga govornog područja i usporedba s Bosnom i Hercegovinom.

Tematika i vokabular

Tematika i vokabular u nastavi engleskog jezika u III razredu bazira se na svakodnevnom životnim okolnostima učenika i njihovom okruženju. Kulturološki, odgojni i socijalizirajući sadržaji integrisani su u predviđena tematska područja kao npr. pozdravljanje; uljudno ponašanje; oslovljavanje, provođenje slobodnog vremena i praznika. Učenici se upoznaju s historijom zemalja engleskog govornog područja, velikim gradovima i njihovim zanimljivostima i kulturnim spomenicima, pojedinim dijelovima zemalja i običajima ljudi.

Učenici će ponavljati i učiti nešto opširniji vokabular koji se odnosi na date teme, a koji je obrađivan u prve dvije godine učenja jezika kao npr.

- Dom i porodica nešto prošireniji vokabular npr. *family members and their occupations, personality adjectives*

- Zabava i slobodne aktivnosti nešto prošireniji rječnik npr. *favourite sports, games unusual hobbies, going out to the cinema, theatre, party, amusement park*
- Kultura - rječnik vezan uz tipične karakteristike britanskog i bh. domaćinstva, čuvenih Britanaca i mjesta engleskog govornog područja
- Prošli događaji, priloške odredbe za vrijeme, riječi koje idu zajedno
- Mjesta i gradovi u Velikoj Britaniji, Americi i Bosni i Hercegovini - rječnik vezan uz orijentaciju i kretanje i lokacije pri razgledanju grada
- Film i TV rječnik vezan za vrste filmova i serija
- Problemi - rječnik vezan uz školska pravila, probleme učenika u svakodnevnom životu

Osim što će stalno proširivati vokabular, učenici će ponavljati ili učiti da koriste: skraćenice, najčešće (*a. m., p.m., UK, USA*), skraćenice za dane u sedmici i mjesecu), afikse u vezi sa datim temama i gramatikom (*-s, -ing, -ed*), antonime u vezi sa datim temama (*fast – slow, up – down, hot – cold*), složenice u vezi sa datim temama (*football, basketball, swimming pool, pen-friend*), kolokacije u vezi sa datim temama (*outdoor sports, to do homework, make a phone call*).

Jezičke vještine

Jezičke vještine (*skills*): čitanje i razumijevanje teksta – *reading*, slušanje i razumijevanje govora – *listening*, pismeno izražavanje – *writing* i usmeno izražavanje – *speaking* su nedjeljive i nikako se ne izučavaju odvojeno na namjenskim časovima, nego se usvajaju istovremeno kroz integralni nastavni proces. Samo se na takav način mogu osposobiti učenici za rješavanje postavljenih komunikativnih zadataka.

Čitanje i razumijevanje teksta – *Reading*

Učenici trebaju čitati različite tipove tekstova kao što su: pisma, kratki i jednostavni narativni tekstovi, formulari, e-mail poruke, putokazi, poster i slično. Nastavnici mogu uvesti dodatni materijal po vlastitom izboru iz prikladnih izvora kao što su udžbenici, brošure, prospekti, novine, magazini i sl.

Osnovni tipovi zadataka koji se preporučuju su:

- traženje određenih informacija,
- spajanje slika i tekstova,
- traženje pogrešaka u tekstu,
- označavanje tačnih i netačnih tvrdnji,
- prezentiranje određenih dijelova teksta mimikom itd.
- postavljanje pitanja i odgovaranje na pitanja o tekstu,
- upotreba novog vokabulara u konkretnim primjerima / rečenicama,
- prepoznavanje netačnih tvrdnji i ispravljanje,
- dopunjavanje rečenica

Svi ciljevi i zadaci imaju za svrhu postizanje ishoda učenja jezika kroz čitanje i razumijevanje teksta kao što su: Čitanje i razumijevanje jednostavnih tekstove konkretnog sadržaja o uobičajenim temama i naglašenom upotrebom svakodnevnog vokabulara, razumijevanje bitnih informacija iz različitih vrsta izvornih i didaktičkih

tekstova, uočavanje poruke u medijskim tekstovima ukoliko ih prati vizuelna podrška čak iako se ne razumiju svi detalji.

Slušanje i razumijevanje govora – *Listening*

Slušanje i prepoznavanje različitih vrsta instrukcija

U ovoj fazi učenja jezika učenici bi trebali imati malo duže isječke ali i dalje prilagođene za ovaj nivo jezika. Moguće je ponekad koristiti i autentični govor kao materijal za slušanje poput isječaka iz filmova ili serija. Kao model govora koristiti dijaloge u kojima sudjeluju likovi koji se često pojavljuju u novim situacijama i pričama. Učenici treba da slušaju i razumiju razne vrste govornika u neformalnoj konverzaciji, intervjuima i pjesmama. Učenici trebaju razviti sljedeće sposobnosti u zadacima slušanja:

- sposobnost prepoznavanja, razlikovanja i razumijevanja fonoloških, ritmičkih, naglasnih i intonacijskih osobina engleskoga jezika
- sposobnost razumijevanja pažljivo artikuliranoga govora
- sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnijih uputstava i naredbi
- sposobnost povezivanja vidnoga i slušnoga jezičkog sadržaja
- razumijevanje potvrdnih, negativnih i upitnih rečenica, razumijevanje osnovne namjere sugovornika
- globalno i selektivno razumijevanje kraćeg teksta poznate tematike
- razumijevanje sricanih riječi (spelling)

Pismeno izražavanje – *Writing*

Uz govornu komunikaciju se istovremeno razvija se i pismeno izražavanje. Raznovrsni zadaci u pismenom izražavanju su:

- uočavanje razlika između pisanja i izgovora
- pisanje riječi po zvučnom modelu
- pisanje kraćih diktata
- sposobnost pisanja prema uzorku
- pisanje čestitki, poruka na razglednicama, kraćih pisama, ličnih podataka na obrascima
- sposobnost pisanja o sebi i drugima, opisa mjesta življenja i rada, školovanja
- nadopunjavanje tekstova riječima koje nedostaju
- sposobnost povezivanja dijelova predloženoga teksta i pismeno odgovaranje na pitanja
- povezivanje izmiješanih rečenica, dijaloga i kraćih tekstova u smislenu cjelinu
- samostalno pisanje kraćih opisa u sklopu prethodno obrađenih sadržaja
- samostalno pisanje vođenih sastava
- ispunjavanje obrasca s ličnim podacima
- samostalno pisanje ispita znanja na temelju uvježbanih sadržaja
- samostalna i zajednička izrada tematskih postera

Neophodno je dalje razvijati osnovne strategije pisanja kao što su:

- Razmišljanje o ideji
- Priprema
- Organizacija ideja
- Bilješke za pisani sastav

Usmeno izražavanje – *Speaking*

Vođenje razgovora i izlaganje svojih misli na engleskom jeziku je jedan od najvažnijih ciljeva ove nastave. Na ovom nivou komunikacija može biti otežana i može doći do nesporazuma. Razgovor o svakodnevnim temama još je još uvijek ograničen zbog malog fonda riječi, ali upotrebom jednostavnih jezičkih struktura moguće je voditi dužu konverzaciju.

Usmeno izražavanje se mora izgrađivati kroz raznovrsne aktivnosti. Naročito treba insistirati na vježbanjima koja dozvoljavaju učenicima da govore o sebi, o školi, svom rodnom mjestu, svojoj državi i događajima u kojima učestvuju u okviru tematike koja se u datom trenutku obrađuje.

Učenici bi trebali razviti sljedeće sposobnosti:

- oponašanje i izgovaranje specifičnih glasova engleskoga jezika
- sposobnost raspoznavanja i ponavljanja fonoloških, ritmičkih, naglasnih i intonacijskih osobina engleskoga jezika
- sposobnost pravilne reprodukcije govorenih ili snimljenih slušnih modela
- sricanje (izgovor slova abecede)
- sposobnost pamćenja i reproduciranja sadržaja obrađene cjeline
- sposobnost opisivanja osoba, predmeta, situacija
- sposobnost opisivanja slikovnog prijedloga
- povezivanje elemenata priče, dijaloga, razgovora u smislenu cjelinu
- iznošenje ishoda grupnog ili pojedinačnog rada (postera, teksta i sl.)
- prepričavanje uz likovne poticaje, prepričavanje redoslijeda događaja
- verbalno reagiranje na verbalne i neverbalne poticaje u sklopu jezičkih funkcija
- sposobnost odgovaranja i postavljanja pitanja u sklopu poznatih jezičkih struktura i tematskih sadržaja
- reproduciranje razgovora u kojima učenici samostalno mijenjaju pojedine dijelove
- samostalno vođenje dijaloga o poznatijim situacijama

Gramatičko gradivo

Gramatičke se strukture tumače eksplicitno, najčešće induktivno. Na ovom nivou učenici bi trebali vladati sljedećim jezičkim strukturama:

1. Nouns

- Singular and plural of nouns
- Countable and uncountable nouns

2. Numbers

- Ordinal and cardinal numbers 1-100

3. Pronouns

- Personal pronouns (nominative and objective case)

4. Adjectives

- Descriptive adjectives of different forms
- Comparatives (regular and irregular)

5. Determiners

- Possessive 's
- This / that; these / those

6. Prepositions of time, place and movement

- From (place)
- At, in, on (place and time)
- To (direction)
- Near, next to, under, above, between, behind (place)

7. Verbs (tenses, uses and forms)

- Present Simple Tense (all forms)
- Present Continuous Tense (all forms)
- Past Simple Tense (all forms)
- Future time expressions (will - predictions/going to - intentions)
- Modal verbs: *can*, *have to*, *must* in present

Strategije učenja i služenja znanjem

Ovladavanje tehnikama preglednog bilježenja, pisanje bilješki i natuknica radi boljeg pamćenja, korištenje vidnih elemenata u svrhu memorisanja jezičkih sadržaja (boje, crteži, podcrtavanje, uokvirivanje i sl.), vođenje vlastitog rječnika, korištenje jednojezičnog udžbeničkog rječnika za pronalaženje značenja i načina pisanja riječi, korištenje dvojezičnog rječnika za pronalaženje značenja i načina pisanja riječi, uočavanje i pronalaženje pravilnosti i analogija, poticanje učenika na korištenje strategija učenja primjerenih njihovom uzrastu: oluja ideja (brainstorming), mentalne

mape (mind maps), razvijanje kognitivnih i metakognitivnih strategija učenja pri rješavanju zadataka (npr. predviđanje sadržaja teksta na osnovu naslova, korištenje konteksta radi lakšeg razumijevanja, analiza, sažimanje i dr.), razvijanje vještina kritičkog razmišljanja, korelacija sa sadržajima iz drugih predmeta, primjena tehnika memoriranja (npr. mnemotehnike, rime, anagrami, sinonimi, antonimi i dr.), korištenje novih medija u učenju stranoga jezika uz pomoć profesora (pametnih telefona, interneta, računara), predstavljanje rezultata pojedinačnog i grupnog rada npr. postera o nekoj od obrađenih tema, razvoj samostalnog i grupnog učenja, razvoj svijesti o vlastitom napretku i razvoj samovrjednovanja, samoprocjene (jezički portfolio) i međusobnog vrjednovanja učenika.